

POLITYKA DŁUGU M.ST. WARSZAWY NA LATA **2020-2050**

1. Wstęp

Polityka długu jest elementem polityki finansowej m.st. Warszawy. Jej celem jest określenie zasad pozyskiwania środków zwrotnych na realizację projektów rozwojowych przy minimalizacji związanych z tym kosztów i ryzyka niewypłacalności lub utraty płynności.¹

Formalno-prawnym ograniczeniem polityki długu jest indywidualny wskaźnik obsługi długu, wynikający z art. 243 ustawy o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 869, 1622, 1649 i 2020). Opiera się na nadwyżce bieżącej budżetu. Jego konstrukcja zakłada, że w danym roku budżetowym relacja wydatków związanych z obsługą zadłużenia (kapitał i odsetki) i udzielonymi poręczeniami i gwarancjami do dochodów bieżących, nie może być wyższa od relacji pomiędzy różnicą dochodów bieżących powiększonych o dochody ze sprzedaży majątku i wydatkami bieżącymi do dochodów bieżących, obliczanej dla trzech (od 2026 roku dla siedmiu) lat poprzedzających dany rok budżetowy, jako średnia arytmetyczna z tych lat. Wskaźnik ten jest bardzo wrażliwy na wahania cyklu koniunkturalnego i poziom nadwyżki bieżącej.

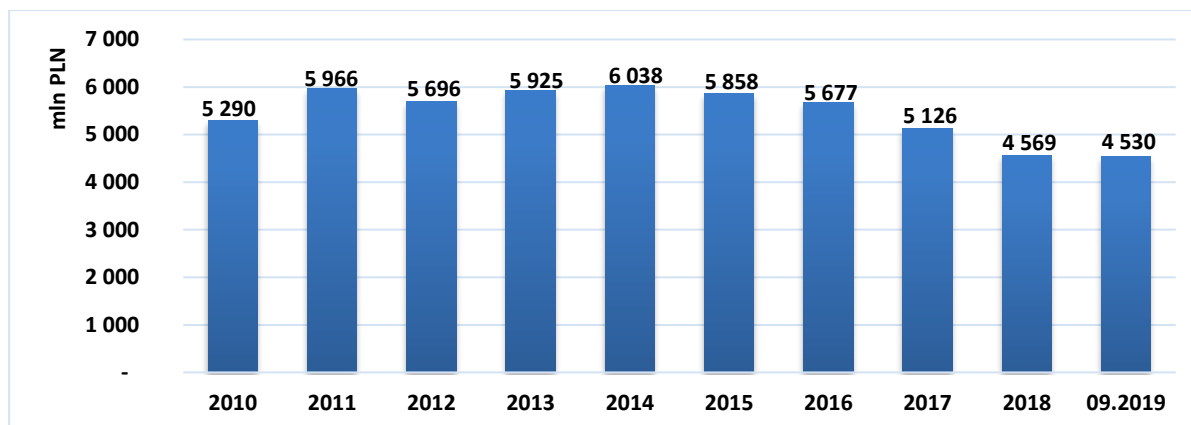
Nowelizacja ustawy o finansach publicznych z 14 grudnia 2018 roku wprowadziła sekwencję wchodzenia w życie poszczególnych zmian dotyczących indywidualnego wskaźnika obsługi zadłużenia do roku 2026. Lata 2020-2025 są okresem przejściowym. W tym czasie dalej obowiązuje trzyletni okres obliczeniowy dla ustalania średniej arytmetycznej (z prawej strony wzoru) i zaliczanie wpływów ze sprzedaży majątku do nadwyżki operacyjnej. Do spłat i wykupów nie zalicza się kwot wynikających z niestandardowych tytułów dłużnych, wynikających z zobowiązań, które zostały zaciągnięte przed 1 stycznia 2019 r. Przepisy dotyczące limitu obsługi zadłużenia, opisane w nowelizacji ustawy o finansach publicznych dla roku 2020 i lat następnych mają zastosowanie po raz pierwszy do opracowania budżetu i WPF na rok 2020, a pełne wejście w życie wszystkich zmian nastąpi w roku 2026. W zakresie interpretacji obowiązujących regulacji prawnych, związanych z indywidualnym wskaźnikiem obsługi zadłużenia, zastosowane zostało bezpieczne podejście przy wyznaczaniu ograniczeń dłużnych.

2. Stan długu Miasta oraz realizacja celów polityki długu wyznaczonych na 2019 rok

Od 2015 roku nie były zaciągane nowe zobowiązania dłużne przy jednoczesnej spłacie części zadłużenia. W efekcie, od 2015 roku poziom długu m.st. Warszawy systematycznie maleje zarówno w ujęciu kwotowym jak i w relacji do dochodów. Kształtowanie się długu Miasta w poprzednich latach (w okresie do końca września 2019 r.) przedstawia zamieszczony poniżej wykres.

¹ Na potrzeby formułowanej polityki zadłużenia wykorzystywane są informacje publikowane przez Ministerstwo Finansów dotyczące polityki długu Skarbu Państwa oraz oficjalne dane i prognozy dotyczące sytuacji gospodarczej i rynku kapitałowego - programów unijnych, stóp procentowych, ryzyka kursowego. Podstawę teoretyczną przygotowywanej polityki długu stanowią tematyczne publikacje naukowe zarówno krajowe jak i zagraniczne.

WYK. 1 POZIOM ZADŁUŻENIA M.ST. WARSZAWY W LATACH 2010-2019 [w mln zł]

Dług m.st. Warszawy na koniec września 2019 r. wyniósł 4.530,2 mln zł i stanowił 25,26% planowanych na rok 2019 dochodów ogółem.

Realizacja celów polityki długu (stan na 30.09.2019 r.)

Zawarte w polityce długu cele zapewniają minimalizację ryzyka związanego z zaciągniętym długiem i kosztów. Wyznaczniki takiego ujęcia celów to:

- Oprocentowanie zobowiązań w min. 50% oparte na stawkach stałych w celu ograniczenia ryzyka wzrostu kosztów odsetkowych.
- Minimalizacja zadłużenia walutowego ograniczającej ryzyko walutowe.
- Finansowanie oparte na tzw. „mix financing”, pozwalającym na uzyskanie zmniejszenia ryzyka refinansowania i obniżkę kosztów finansowania.
- Utrzymywanie poziomu zadłużenia poniżej progu 50% rocznych dochodów budżetowych gwarantujące bufor bezpieczeństwa.

Tabela 1 Przedstawia realizację celów polityki długu na koniec września 2019 r.

TAB. 1 CELE POLITYKI DŁUGU M.ST. WARSZAWY I POZIOM ICH REALIZACJI

Wyszczególnienie		Cele	Realizacja na. 30.09.2019 r.
Oprocentowanie:		oprocentowanie stałe; co najmniej 50%	72,8%
Zadłużenie w walucie:		ograniczone i stosowane tylko w sytuacjach uzasadnionych	0,0%
Zadłużenie z tytułu:	obligacji	uzyskanie optymalnej struktury zadłużenia w ramach mix financing	35,3%
	kredytów i pożyczek		64,7%
Relacja stanu zadłużenia/dochodów ogółem		Poniżej 50%	25,26%

Strukturę zobowiązań dłużnych m.st. Warszawy według instrumentów przedstawia tabela 2.

TAB. 2 STRUKTURA ZADŁUŻENIA M.ST. WARSZAWY NA 30.09.2019 R. [w mln zł]

Wyszczególnienie	Stan na 30.09.2019 r.	Udział % w długu
Kredyty i pożyczki	2.930,8	64,7
Obligacje	1.599,4	35,3
Zadłużenie ogółem	4.530,2	100,0

Wg stanu na 30 września 2019 r. koszty odsetkowe Miasta za 9 miesięcy wyniosły 104,9 mln zł, z tego 46,3 mln zł to koszty związane z obsługą kredytów, a 58,6 mln zł kosztowała obsługa obligacji. Płatności z tytułu poręczeń i gwarancji na koniec września 2019 r. nie występują. Spłata kapitału na koniec września 2019 r. wyniosła 38,9 mln zł.

3. Wsparcie możliwości inwestycyjnych Miasta środkami zwrotnymi

Plany nakładów inwestycyjnych m.st. Warszawy z jednej strony oraz ograniczenia związane z limitem określonym przez wskaźnik z art. 243 ustawy o finansach publicznych z drugiej strony, determinują wielkość zadłużenia i wielkości jego spłaty w poszczególnych latach. Miasto stołeczne Warszawa planuje zaciąganie nowych zobowiązań finansowych w latach 2020-2023 na realizację inwestycji współfinansowanych przez Unię Europejską w ramach perspektywy finansowej 2014-2020, w tym na kolejny etap II linii metra. Ze względu na przesunięcia czasowe wykorzystywania środków w stosunku do ich alokacji w ramach unijnych programów, część współfinansujących inwestycje środków z perspektywy 2014-2020 wpłynie na rachunek m.st. Warszawy po 2020 roku.

Zwiększanie potencjału rozwojowego poprzez inwestycje stanowi główny priorytet polityki zadłużeniowej. Stanowi klasyczny instrument dźwigni finansowej wykorzystywany przez samorządy. Planowane wydatki inwestycyjne w latach 2020-2023 na poziomie ponad 12,2 mld zł, będą sfinansowane:

- wkładem własnym w wysokości 3,8 mld zł,
- wkładem unijnym w wysokości 2,8 mld zł,
- **środkami zwrotnymi w wysokości 5,6 mld zł.**

4. Cele polityki długu w latach 2020-2023

Polityka zadłużenia w latach 2020-2023 będzie wynikiem:

- w szerszym znaczeniu, polityki finansowej Miasta i wydatków inwestycyjnych, które mają być finansowane poprzez zaciąganie długu, w konsekwencji wpływając na poziom długu ustalony w WPF;
- w węższym znaczeniu, związanej z finansowaniem potrzeb pożyczkowych struktury długu zależnej od rynku, rodzaju instrumentów dłużnych i terminów zaciągania i spłaty zobowiązań.

Biorąc pod uwagę regulacje ustawowe związane z limitami kosztów zadłużenia, zaleceniami w zakresie zarządzania długiem dla podmiotów publicznych, a przede wszystkim sytuację finansową Miasta, sformułowane zostały zasady wytyczające cele polityki długu:

1. **Poziom długu bezpośredniego (zaliczanego do państwowego długu publicznego) nie przekroczy 50% dochodów ogółem w okresie objętym WPF.**
2. **Zadłużenie w walucie obcej ograniczone i stosowane tylko w sytuacjach uzasadnionych.**
3. **Zaciąganie zadłużenia w walucie obcej dokonywane tylko w euro.**
4. **Co najmniej 50% zadłużenia oparte na stałej stopie procentowej.**
5. **Zróżnicowany, tzn. zawierający obligacje i kredyty, uzupełniony pożyczkami preferencyjnymi portfel długu.**
6. **Utrzymywanie adekwatnego do ryzyka poziomu rezerw.**

Realizacja zakładanych celów zostanie osiągnięta poprzez **wprowadzenie następujących ograniczeń i zasad**, którymi będzie kierowało się Miasto przy podejmowaniu zobowiązań dłużnych:

- **minimalizowania kosztów obsługi długu (płatności rat kapitałowych i odsetek) w długim okresie** - poprzez optymalny dobór instrumentów zarządzania długiem, jego struktury i terminów emisji,
- **ograniczania ryzyka stopy procentowej poprzez utrzymanie średnioterminowego min. 50% udziału finansowania o stałym oprocentowaniu w zadłużeniu,**
- **ograniczania ryzyka refinansowania poprzez zapewnienie odpowiednich parametrów długu pod względem średniej zapadalności oraz równomiernego rozłożenia wykupów w kolejnych latach,**
- **ograniczania ryzyka utraty płynności budżetu** (zdolności do regulowania bieżących zobowiązań oraz terminowej realizacji wydatków budżetowych) poprzez bieżące zarządzanie i kontrolę strumieni wydatków, ustalanie odpowiedniego, optymalnego stanu płynnych rezerw na najbliższe okresy planistyczne oraz zagwarantowanie stałego dostępu do standardowych instrumentów pozyskiwania w razie potrzeby dodatkowej płynności,
- **ograniczenia ryzyka operacyjnego** poprzez stosowanie procedur, nadzór i monitoring,
- **ograniczenia ryzyka prawnego** poprzez utrzymanie odpowiedniej rezerwy wskaźnikowej określonej w art. 242 i 243 ufp oraz optymalny dobór instrumentów dłużnych.

W długookresowych projekcjach, uwzględniając zewnętrzne uwarunkowania związane między innymi z wahaniami koniunktury, Wieloletnia Prognoza Finansowa zapewnia utrzymywanie poziomu zadłużenia poniżej 50% w relacji do dochodów budżetowych. Przewiduje się, że w okresie rosnącego zadłużenia (lata 2020-2023) wskaźnik ten nie przekroczy 38,4%. Założenie wewnętrznego limitu 50% długu do dochodów, tworzy wystarczający margines dla absorpcji ewentualnych zmian zewnętrznych wywołanych wzrostem oprocentowania, czy spadkiem PKB i dochodów podatkowych.

Koszty obsługi zobowiązań części opartej o zmienną stopę procentową będą ulegały zmianom w zależności od stóp rynku pieniężnego i kapitałowego. Obecnie stopy procentowe są na bardzo niskim poziomie, co zwiększa bezpieczeństwo limitowe Miasta. Oceny analityków bankowych wskazują na możliwą zmienność stóp procentowych w perspektywie najbliższych kilku lat. Przyjęte w polityce długu ograniczenie ryzyka stopy procentowej zmniejsza zatem potencjalne negatywne oddziaływanie takiego scenariusza, a tym samym ryzyko nie przestrzegania przez Miasto ustawowego ograniczenia limitowego.

W prognozie WPF przyjęto założenie finansowania potrzeb pożyczkowych budżetu zgodnie z dotychczasową zasadą, korzystając z dwóch zasadniczych źródeł finansowania:

- na rynku zagranicznym w formie kredytu w międzynarodowych instytucjach finansowych (takich jak Europejski Bank Inwestycyjny) lub alternatywnie poprzez emisję obligacji,
- na rynku krajowym w postaci obligacji (lub kredytów bankowych).

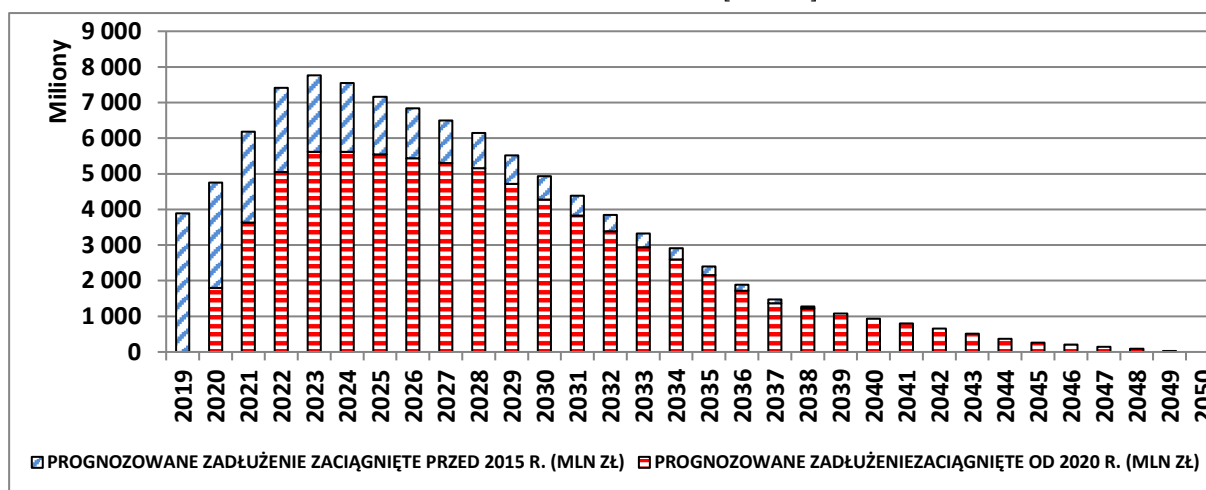
Źródła te będą uzupełniane o środki pochodzące z preferencyjnych pożyczek. W ten sposób realizowana jest polityka mix-financing oraz zmniejszenia do niezbędnego minimum ryzyka zmian wywołanych kursem walutowym.

W realizacji celów polityki długu zakłada się w najbliższych latach, że uzupełnieniem kredytów zaciąganych w międzynarodowych instytucjach finansowych będzie pozyskanie części potrzeb pożyczkowych poprzez emisję obligacji na rynku krajowym. Podobnie do Skarb Państwa, Miasto rozważy emisję obligacji detalicznych, obligacji zrównoważonego rozwoju, obligacji zielonych (ekologicznych) i obligacji społecznych.

5. Perspektywa spłaty zadłużenia

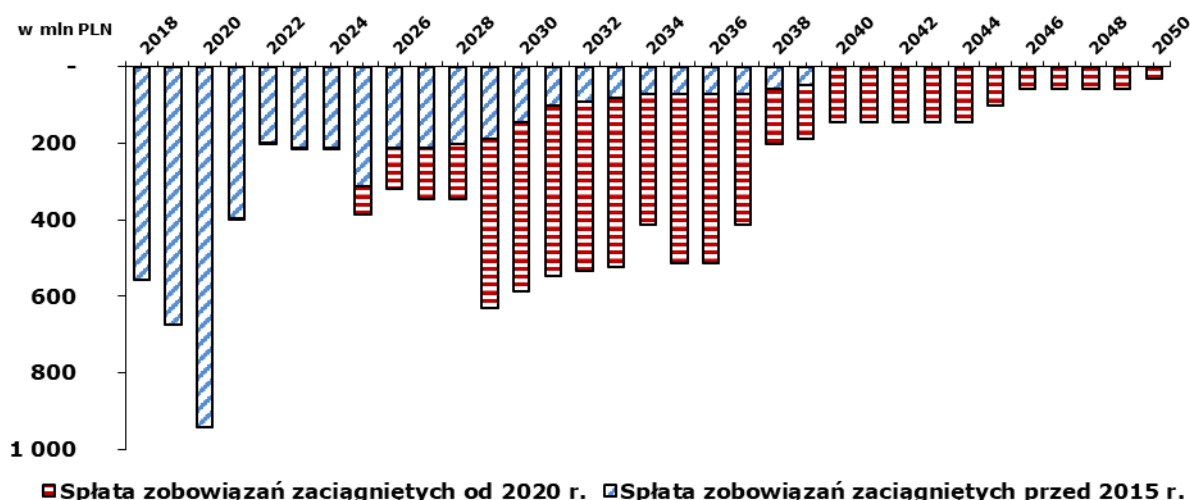
Realizowane spłaty zadłużenia wraz z prognozowanym do zaciągnięcia nowym finansowaniem zwrotnym wpłyną na poziom zadłużenia przedstawiony na wykresie 2.

WYK. 2 ZADŁUŻENIE M.ST. WARSZAWY W RAMACH WPF 2020-2050 [w mln zł]

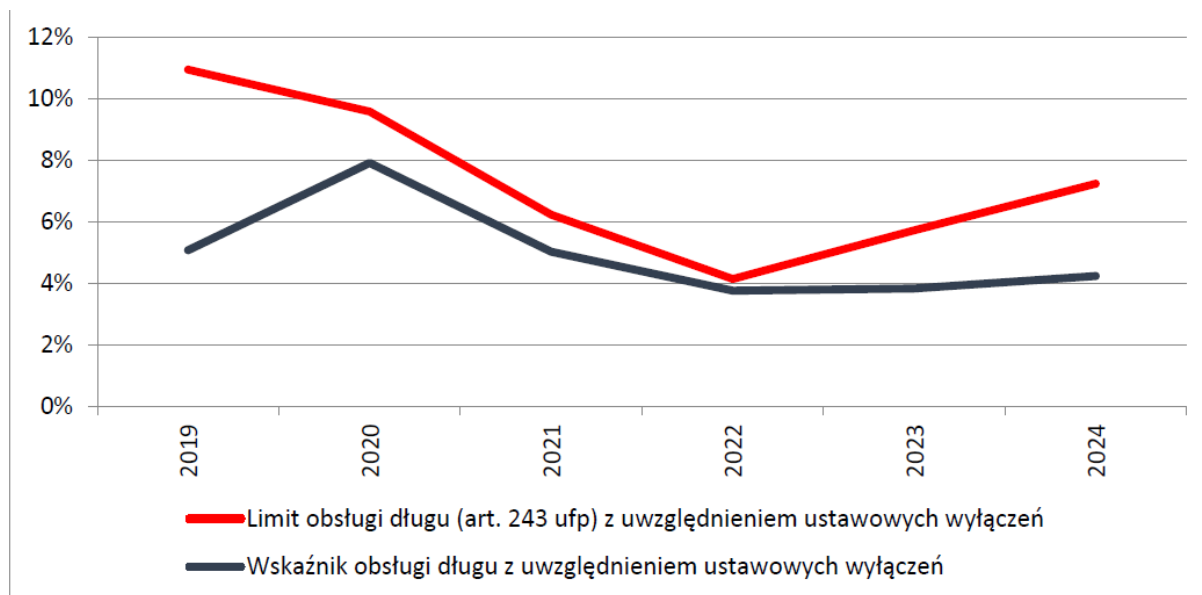
Z powyższego wykresu wynika, że najwyższa przewidywana kwota długu zostanie osiągnięta w 2023 roku i będzie wynosić 7.763,1 mln zł.

Zasadnicza spłata zadłużenia zaciąganego w perspektywie finansowej 2007-2013 jest realizowana w latach 2017-2025. Od roku 2025 prognozowane jest spłacanie znaczniejszych rat zadłużenia, które zostanie zaciągnięte od roku 2020. Rozkład w czasie spłat zadłużenia istniejącego oraz planowanego do zaciągnięcia od roku 2020 przedstawia wykres 3.

WYK. 3 SPŁATA ZADŁUŻENIA M.ST. WARSZAWY [w mln zł]

Charakterystyka planowanego zadłużenia sprzyjać będzie rozkładowi rocznych spłat zobowiązań zwrotnych Miasta. Spłata zadłużenia będzie najwyższa w roku 2020 – ponad 942,5 mln zł. Obowiązujące przepisy ustawy o finansach publicznych pozwalają na aktywniejsze zarządzanie posiadanym zadłużeniem w planowanym budżecie 2020 roku, co może powodować zmiany rozkładu spłat. Poza spłatą zadłużenia istotne znaczenie posiada rozkład kosztów odsetkowych w poszczególnych latach. W całym okresie 2021–2050 nie przekroczą one 3% wydatków budżetowych (średnio 1,0%). Rozłożenie obciążeń na poszczególne lata prognozy sprzyja stabilności finansowej Miasta w ramach realizowanego harmonijnego rozwoju oraz zabezpiecza je przed ryzykiem utraty płynności.

Wykres nr 4 obrazuje udział płatności rat kapitałowych i odsetek do dochodów Miasta w relacji do limitu wyznaczanego ustawowo (art.243 ufp). Wielkości uwzględniają prognozowane wyłączenia ze wskaźnika obsługi zadłużenia. W roku 2022 przestrzeń pomiędzy limitem a wskaźnikiem obsługi zadłużenia będzie najniższa w całym okresie objętym WPF. Jedną z przyczyn zawężenia limitu do wskaźnika obsługi długu są skutki wprowadzenia ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe w prawo własności gruntów. Dotychczasowe dochody z opłat za użytkowanie wieczyste gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe zostały od 2019 r. zamienione i zaklasyfikowane jako opłaty za przekształcenie i są zaliczane do dochodów majątkowych niepowiększających nadwyżki bieżącej w limicie kosztów obsługi. Dodatkowo na prognozowane wielkości dochodowe od 2020 roku wpływają wprowadzone zmiany w podatku dochodowym od osób fizycznych PIT, takie jak; zwolnienie z PIT osób do 26 roku życia, obniżenie stawki I progu PIT z 18% do 17%, podwyższenie kosztów uzyskania przychodów. W wyniku tych zmian, ubytek dochodów bieżących (stanowiących element limitu obsługi długu) wpłynie na zmniejszenie limitu i ograniczenie zdolności kredytowej, mierzonej jako różnica między limitem a wskaźnikiem obsługi długu. Ryzyko znacznego zmniejszenia się przestrzeni limitowej na skutek spadku dochodów bieżących Miasta jest ważnym argumentem za utworzeniem „rezerwy wskaźnikowej” na wypadek niekorzystnych zmian regulacyjnych.

WYK. 4 PORÓWNANIE WSKAŹNIKA OBSŁUGI DŁUGU I DOPUSZCZALNEGO LIMITU OBSŁUGI DŁUGU MIASTA Z UWZGLĘDNIENIEM USTAWOWYCH WYŁĄCZEŃ**6. Realizacja polityki długu**

Na realizację polityki długu w najbliższych latach będą oddziaływać niekorzystne zmiany prawne zaburzające przyjęte plany dochodów i wydatków. Chodzi przede wszystkim o zmiany w systemie podatkowym powodujące spadek dochodów Miasta z tytułu udziałów JST we wpływach z podatku PIT. Dodatkowo ubytek dochodów będzie związany z przekształceniami statusu prawnego nieruchomości będących w użytkowaniu wieczystym.

Realizacja planów rozwojowych oraz konieczność przestrzegania limitu obsługi zadłużenia z art. 243 ufp, może skutkować podjęciem działań związanych z aktywnym zarządzaniem długiem i rozważeniem operacji polegających na przesunięciu zapadających zobowiązań dłużnych w kolejnych latach nie wydłużających terminu spłaty.

Po stronie zaciągania nowych zobowiązań polityka finansowania w pierwszej kolejności będzie obejmowała kredyty w międzynarodowych instytucjach finansowych. Oferują one najkorzystniejsze warunki oprocentowania i harmonogramy spłat w stosunku do oferty banków komercyjnych. Przestrzegana będzie zasada mix-financing i dostęp do innych rynkowych instrumentów pożyczkowych. Stały monitoring rynku obligacji tematycznych pozwoli w sprzyjających warunkach rynkowych wykorzystać te instrumenty zgodne ze standardami międzynarodowymi.

7. Ocena ryzyka związanego z długiem m.st. Warszawy

1. **Ryzyko stóp procentowych** - ostatnie zmiany stóp banku centralnego miały miejsce w 2015 roku, od tego czasu pozostają one na niezmiennym poziomie, który jest najniższym w historii. Istnieje ograniczone ryzyko wzrostu stawek rynkowych w 2020 roku, co sygnalizują materiały analityczne banków komercyjnych. Zobowiązania Miasta oparte o zmienną stopę procentową pozostaną w kolejnych dwóch latach ograniczane poniżej poziomu 50%. Udział ten na koniec września 2019 r. wynosił 27,2%. Ryzyko stopy procentowej odnosi się zatem do 27,2% zadłużenia, które zaciągnięte zostało na stopę zmienną. Z wyliczenia m.st. Warszawy wynika,

że ewentualny wzrost stopy rynkowej WIBOR o jeden punkt procentowy spowodowałby wzrost kosztów obsługi tej części długu w 2020 roku o 19,8 mln zł. Dla porównania wartość ta w roku poprzednim wynosiła 12,3 mln zł.

2. **Ryzyko walutowe** – zostało wyeliminowane w zadłużeniu Miasta już w 2018 roku.
3. **Ryzyko refinansowania** – ograniczenie tego ryzyka zostanie zapewnione poprzez wydłużanie średniej zapadalności długu. Na koniec września 2019 r. wartość ta wyniosła 5,7 lat, z czego średnia zapadalność długu zagranicznego 7,8 lat, natomiast średnia zapadalność długu krajowego to 1,8 lat, co wynika ze zbliżających się terminów wykupu obligacji wyemitowanych w latach 2009-2011.
4. **Ryzyko przekroczenia limitu obsługi zadłużenia** (wynikającego z art. 243 ufp) – istotną kwestią będą planowane zmiany w podatku dochodowym od osób fizycznych (w tym: zwolnienie z podatku PIT dla osób do 26 roku życia, obniżenie stawki podatku PIT z 18% do 17%, podwyższenie kosztów uzyskania przychodów, zniesienie ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe), które przyczynią się do zmniejszenia wpływów do budżetu JST z tego tytułu, wpływając na obniżenie nadwyżki bieżącej. Najniższy poziom różnicy pomiędzy dopuszczalnym limitem, a wskaźnikiem obsługi długu (z uwzględnieniem ustawowych wyłączeń) występuje w roku 2022 i wynosi 0,38%.
5. **Ryzyko dotyczące zobowiązań finansowych podmiotów zależnych** – zadłużenie podmiotów zależnych² nie jest zobowiązaniem Miasta i jedynie pośrednio, w szczególnych sytuacjach, może mieć wpływ na jego sytuację finansową. Realizacja inwestycji samorządowych ma charakter kompleksowy, tj. przez Miasto i przez inwestycje prowadzone za pośrednictwem spółek komunalnych, które zaciągają zobowiązania na własny rachunek. Banki na zabezpieczenie kredytów udzielanych spółkom komunalnym mogą wymagać zabezpieczenia ze strony samorządu w formie poręczenia kredytu, które jest zobowiązaniem wykazywanym we wskaźniku obsługi długu. Alternatywę dla takiego rozwiązania może stanowić zobowiązanie JST do podwyższania kapitału zakładowego spółki – zwiększony potencjał inwestycyjny na finansowanie zadania (w tym obsługa długu) nie jest uwzględniany we wskaźniku art. 243 ustawy o finansach publicznych.

Pomimo tego, iż zadłużenie podmiotów zależnych, nie jest uwzględniane we wskaźnikach zadłużenia Miasta i w WPF, jest analizowane i brane pod uwagę przez agencje ratingowe i podmioty finansujące przy ocenie zdolności kredytowej Miasta. Biuro Długu i Restrukturyzacji Wierzytelności Urzędu m.st. Warszawy prowadzi stały monitoring oceny zdolności kredytowej i równowagi finansowej.

8. Kontrola realizacji polityki długu

Bieżące monitorowanie parametrów określonych w polityce długu możliwe jest poprzez wykorzystanie następujących instrumentów:

- **Raportowanie.** W cyklach kwartalnych przygotowywane są raporty dotyczące długu bezpośredniego oraz podmiotów zależnych, a w cyklach półrocznych dokonywany jest przegląd zidentyfikowanych ryzyk związanych z zadłużeniem.
- **Przejrzyste zasady zarządzania finansami.** Mają one istotne znaczenie dla pozyskiwania zewnętrznego finansowania inwestycji m.st. Warszawy, zwłaszcza w postaci środków zwrotnych. Przejrzystość finansów wzmacnia wiarygodność kredytową Miasta i polepsza oceny ratingowe. Miasto na swoich stronach internetowych publikuje raporty finansowe o charakterze sprawozdawczym, wykonanie budżetu (kwartalne i roczne), WPF i szczegółowe dane o swoim zadłużeniu.
- **Kontrole Regionalnej Izby Obrachunkowej (RIO).** RIO opiniuje projekty budżetu i WPF oraz sprawozdania z wykonania budżetu. Wydaje opinie w zakresie:
 - prawidłowości planowanej kwoty długu,

² Podmioty zależne to wszystkie podmioty posiadające osobowość prawną (prawnie wyodrębnione), które są utworzone lub prowadzone przez m.st. Warszawa tj. m.in. kapitałowe spółki prawa handlowego utworzone przez Miasto oraz samorządowe instytucje kultury, SPZOZy.

- możliwości sfinansowania deficytu,
- możliwości spłaty planowanego zadłużenia.
- **Ocena ratingowa.** Stanowi uzupełnienie przeprowadzanych głównie w zakresie formalno-prawnym kontroli nadzorczych. Odnosi się ona do posiadanego zadłużenia oraz sposobu jego zarządzania. Miasto posiada oceny agencji ratingowych:
 - **A2 z perspektywą stabilną** nadaną przez międzynarodową **agencję Moody's**,
 - **A- z perspektywą stabilną oraz AAA (pol)** – nadaną przez międzynarodową **agencję Fitch Ratings**.
- **Kontrola zadłużenia niestandardowego.** Wprowadzone zostały odpowiednie reguły pozwalające na monitorowanie oraz limitowanie zawierania umów generujących tego typu zobowiązania. W celu ograniczenia ryzyka dotyczącego wzrostu zadłużenia i pogorszenia wskaźnika zadłużeniowego związanego z poszerzeniem kategorii kredytów i pożyczek o nowe tytuły dłużne (zgodnie z obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 roku w sprawie szczegółowego sposobu klasyfikacji tytułów dłużnych zaliczanych do państwowego długu publicznego, Dz.U. 2011 nr 298 poz. 1767) od 2012 roku w formie wytycznych stosowane są procedury zawierania umów wieloletnich. Dotyczy to: umów PPP, umów sprzedaży w ratach, umów nienazwanych o terminie zapłaty dłuższym niż rok oraz umów leasingu, w których ryzyko i korzyści ponosi korzystający z rzeczy. Dotychczas w finansach Miasta nie wystąpiły zobowiązania dotyczące tego rodzaju umów.
- **Monitorowanie długu pośredniego poprzez bieżące śledzenie zadłużenia podmiotów zależnych.** Miasto posiada 100% udziałów w 23 spółkach prawa handlowego, z czego kluczową pozycję zajmuje 9 podmiotów monitorowanych przez międzynarodowe agencje ratingowe. Podmiotami których zadłużenie poddane jest kontroli w pierwszej kolejności, są te o największej skali funkcjonowania i znaczeniu, których suma bilansowa przekracza 150 mln zł oraz podmioty prowadzące działalność leczniczą.